

REJMOND ČENDLER VELIKI ŠAN

Preveo
Nenad Dropulić

■ Laguna ■

Naslov originala

Raymond Chandler
THE BIG SLEEP

Copyright © 1939 by Raymond Chandler Limited,
a Chorion company. All rights reserved.

Translation Copyright © 2009 za srpsko izdanje, LAGUNA

VELIKI SAN

1

Bilo je oko jedanaest pre podne, sredinom oktobra, sunce nije sijalo, a podnožja brdâ oprala je jaka mokra kiša. Nosio sam svetloplavo odelo, tamnoplavu košulju, kravatu i maramicu u gornjem džepu, crne zumbane cipele i crne vunene čarape s tamnoplavim časovnicima. Bio sam uredan, čist, obrijan i trezan i baš me je bilo briga šta će ko da pomisli. Bio sam sve što dobro odeven privatni detektiv treba da bude. Išao sam u posetu kod četiri miliona dolara.

Glavno predvorje Sternvudove vile bilo je visoko dva sprata. Iznad ulaznih vrata, kroz koja bi lako prošao odred indijskih slonova, stajao je široki vitraž. Prikazivao je viteza u tamnom oklopu kako spasava damu svezanu za drvo; dama je bila naga, ali ju je prikladno skrivala duga kosa. Vitez je druželjubivosti radi podigao vizir šlema i bezuspešno petljao oko čvorova užeta kojim je dama bila privezana za drvo. Stajao sam misleći kako bih, da živim u ovoj kući, pre ili kasnije morao da se popnem i pomognem mu. Nije delovao kao da se svojski trudi.

U dnu predvorja bili su francuski prozori, a iza njih široki smaragdni travnjak sve do bele garaže, ispred koje je vitak, tamnopus, mlad vozač u sjajnim crnim kožnim kamašnama brisao kestenjastosmeđi pakard kabriolet. Iza garaže je raslo nekoliko ukrasnih stabala potkresanih pažljivo kao pudlice, a iza njih se nalazio veliki staklenik s kupolom. Zatim još drveća, a iza svega toga čvrsta talasasta umirujuća linija podnožja brdâ.

Na istočnoj strani predvorja odvojeno popločano stepenište dizalo se do galerije s ogradom od kovanog gvožđa i još jednim sladunjavim vitražom. Velike stolice s uspravnim naslonima i okruglim crvenim plišanim sedištima stajale su u praznim prostorima kružnog zida. Izgledale su kao da niko nikad nije sedeo na njima. Na sredini zapadnog zida bio je veliki prazan kamin s mesinganom ogradom od četiri ploče povezane šarkama, a uglove mermerne gornje ploče kamina krasili su anđelići. Iznad kamina visio je veliki uljani portret, a iznad portreta dve konjičke borbene zastavice ukrštene iza stakla, izbušene mecima ili izjedene od moljaca. Portret je prikazivao ukrućenog konjičkog oficira u svečanoj uniformi otprilike iz vremena rata s Meksikom. Oficir je imao uredan čuperak crne bradice ispod donje usne, crne brkove, vatrene oči crne kao ugalj i uopšte je delovao kao neko s kim bi se vredelo dobro slagati. Pomislio sam da je to možda deda generala Sternvuda. Teško da je mogao biti sam general, mada sam

čuo da je prilično poodmaklih godina za oca dveju kćeri tek u osetljivom dobu od dvadesetak godina.

Još sam zurio u vatrene crne oči kada su se daleko pod stepeništem otvorila vrata. Nije se to vraćao batler. To je bila devojka.

Imala je dvadesetak godina, bila je sitna i krhke građe, ali je delovala žilavo. Na sebi je imala bledoplave široke pantalone i dobro su joj stajale. Hodala je kao da lebdi. Kosa joj je bila lepe zlatnosmeđe boje, talasasta, podšišana mnogo kraće nego vladajuće paž frizure ukovrdžane na krajevima. Oči su joj bile sive poput škriļca i gledale su me gotovo bez ikakvog izraza. Prišla mi je i osmehnula se samo usnama, a imala je sitne oštne zube grabljivice, bele kao unutrašnja kora narandže i sjajne kao porcelan. Zasvetlucali su joj između tankih, suviše zategnutih usana. Licu joj je nedostajalo boje i nije delovala zdravo.

„Baš si visok, zar ne?“, rekla je.

„Ne namerno.“

Oči su joj se zaokruglile. Zbunila se. Razmišljala je. Video sam, čak i posle ovako kratkog poznanstva, da joj je razmišljanje veoma naporno.

„I zgodan“, rekla je. „Ali kladim se da to znaš.“

Promrmljao sam nešto neodređeno.

„Kako se zoveš?“

„Rajli“, rekao sam. „Doghaus Rajli.“*

„Čudno ime.“ Ugrizla se za usnu, okrenula malo glavu i pogledala me iskosa. Onda je spustila trepavice tako da su

* Engl.: *Doghouse* – štenara, odnosno stanje nemilosti. (Prim. prev.)

joj gotovo pomilovale obraze, pa ih ponovo podigla, polako, kao pozorišnu zavesu. Navici ću se na taj trik. Trebalo je da me navede da legnem na leđa i podignem sve četiri šape uvis.

„Jesi li bokser?“, upitala me je kad nisam legao.

„Nisam baš. Ja sam njuškalo.“

„Aaa!“ Ljutito je zabacila glavu, a kosa raskošne boje zasvetlucala joj je na slaboj svetlosti velikog predvorja.

„Podsmevaš mi se.“

„Ne.“

„Šta?“

„Saberu se“, rekao sam. „Čula si me.“

„Nisi rekao ništa. Ti si običan podrugljivac.“ Podigla je palac i ujela ga. Bio je to neobično građen palac, uzan i tanak kao dodatni prst, bez krivine na prvom zglavku. Ugrizla ga je i polako ga sisala, okrećući ga po ustima kao beba cuclu.

„Strašno si visok“, rekla je. Onda se zakikotala od nekog potajnog veselja. Zatim se okrenula čitavim telom, polako i gipko, ne dižući stopala. Ruke su joj mlitavo pale niz bedra. Propela se na prste i nagnula ka meni. Pala mi je pravo u naručje. Morao sam da je uhvatim inače bi razbila glavu o pod ukrašen mozaikom. Uhvatio sam je ispod miški i odmah mi je omlitavila u rukama. Morao sam da je privijem uz sebe kako bih je podigao. Kad joj se glava naslonila na moje grudi, okrenula ju je i zakikotala se.

„Sladak si“, rekla je kroz kikut. „I ja sam slatka.“

Ništa nisam rekao. Batler je odabrao vrlo pogodan trenutak da prođe kroz francuska vrata i vidi me kako je držim.

Nije se iznenadio. Bio je to visok mršav čovek srebrne kose, star šezdesetak godina. Imao je plave oči, odsutne koliko je to moguće. Koža mu je bila glatka i svetla, a kretao se kao vrlo mišićav muškarac. Polako nam je prišao, a devojka se uz trzaj odmakla od mene. Poletela je do podnožja stepenica i popela se kao srna. Nestala je pre nego što sam stigao duboko da udahnem i izdahnem.

Batler je rekao jednoličnim tonom: „General će vas sada primiti, gospodine Marlou.“

Podigao sam donju vilicu s grudi i klimnuo mu glavom.

„Gospođica Karmen Sternvud, gospodine.“

„Trebalo bi da je odbijete od cucle. Izgleda mi dovoljno velika.“

Pogledao me je s ozbiljnom učtivošću i ponovio ono što je rekao.

2

Prošli smo kroz francuska vrata i krenuli stazom od glatkih crvenih pločica oko travnjaka preko puta garaže. Vozač dečakog izgleda sada je izvezao veliki crni hromirani sedan i brisao ga. Staza nas je dovela do staklene bašte, pa je batler otvorio vrata i pomerio se da me propusti. Otvarala su se u neku vrstu predvorja, toplog kao pećnica uključena na slabo. Batler je ušao za mnom, zatvorio spoljna vrata i otvorio unutrašnja, pa smo ušli. Onda je postalo zaista vruće. Vazduh je bio težak, vlažan, sparan i zasićen sladunjavim mirisima rascvetalih tropskih orhideja. Stakleni zidovi i krov bili su veoma zamagljeni, i velike kapljice vlage prskale su po biljkama. Svetlo je bilo nestvarno zeleno, kao da je propušteno kroz akvarijum, i posvuda su rasle biljke, mnoštvo biljaka gadnih mesnatih listova i stabljika nalik na sveže oprane prste leša. Mirisale su jako kao kada alkohol ključa ispod čebeta.

Batler se svojski trudio da me provede a da nas mokro lišće ne išiba po licu, i posle nekoliko trenutaka stigli smo do čistine usred džungle, ispod staklene kupole. Po šestogaonim pločama bio je prostrt turski ćilim, na ćilimu su stajala invalidska kolica, a u kolicima je sedeo starac,

očigledno na samrti, i gledao nas crnim očima u kojima je sva vatra davno zgasnula, ali koje su još gledale crnom neposrednošću očiju s portreta iznad kamina. Ostatak lica bio je olovna maska beskrvnih usana, oštrog nosa, upalih slepoočnica i unapred savijenih ušnih školjki – znak nastupajućeg propadanja. Dugačko mršavo telo bilo mu je umotano – po toj vrućini – u putničko ćebe i izbleđeli crveni kućni mantil. Uske, kandžama slične šake purpurnih noktiju, ležale su mu labavo sklopljene na čebetu. Retki uvojci suve sede kose zalepili su mu se za lobanju kao divlje cveće koje se bori za život na goloj steni.

Batler je stao ispred starca i rekao: „Gospodin Marlou, generale.“

Starac se nije pomerio, nije progovorio, nije čak ni klimnuo glavom. Samo me je beživotno posmatrao. Batler mi je dogurao vlažnu stolicu od pruća do prevoja kolena, pa sam seo. Vešt看 pokretom uzeo mi je šešir.

Onda je starac izvukao svoj glas sa dna bunara i rekao: „Brendi, Norise. Kako volite brendi, gospodine?“

„Bilo kako“, rekao sam.

Batler je otišao među ogavne biljke. General je progovorio ponovo, polako, trošeći snagu štedljivo kao što nezaposlena igračica obuva poslednji par svilenih čarapa.

„Ja sam voleo brendi sa šampanjcem. Najpre trećina čaše brendija pa šampanjac hladan kao Veli Fordž.* Skinite

* Engl.: *Valley Forge* – mesto gde je vojska novostvorenih SAD pod komandom Džordža Vašingtona šest meseci logorovala i oporavljala se 1777–1778. Smatra se izuzetno važnim za pobeđu u ratu protiv Engleske. Danas nacionalni park. (Prim. prev.)

sako, gospodine. Ovde je pretoplo za svakoga kome još teče krv u venama.“

Ustao sam, skinuo sako, izvadio maramicu i obrisao lice, vrat i ručne zglobove. Sent Luis u avgustu je pesma prema ovome. Seo sam i nagoni potražio cigarete, ali sam se zaustavio. Starac je primetio pokret i blede se osmehnuo.

„Možete da pušite, gospodine. Volim miris duvana.“

Zapalio sam cigaretu i dunuo dim ka njemu, a on je njušio kao terijer pred pacovskom rupom. Bledi osmeh cimnuo mu je zasjenjene uglove usana.

„Sve je jasno kad čovek mora da uživa u porocima preko posrednika“, rekao je suvo. „Gledate veoma otupe-log čoveka koji je preživeo vrlo raskalašan život, bogalja paralizovanih nogu i sa samo pola donjeg stomaka. Mogu da jedem malo šta, a moj san toliko je blizak budnom stanju da jedva zaslužuje to ime. Izgleda da živim uglavnom od toplote, kao tek izlegnut pauk, a orhideje su izgovor za toplotu. Volite li orhideje?“

„Ne naročito“, odgovorio sam.

General je napola sklopio oči. „Opake su. Njihovo meso suviše liči na ljudsko. A u mirisu im se oseća trula slatko-njavost prostitutke.“

Zagledao sam se u njega otvorenih usta. Meka vlažna vrućina visila je oko nas poput pokrova. Starac je klimao glavom, kao da mu se vrat plaši težine glave. Onda se batler vratio gurajući kroz džunglu kolica za posluživanje, smučkao mi brendi i sodu, uvio bakarnu kofu za led u vlažnu salvetu i tiho se izgubio među orhidejama. Negde iza džungle zatvorila su se vrata.

Srknuo sam piće. Starac se oblizivao gledajući me, jednu usnu je polako prevlačio preko druge s tužnom usredsređenošću, kao pogrebnik kada trlja ruke.

„Recite mi nešto o sebi, gospodine Marlou. Pretpostavljam da imam prava da pitam?“

„Naravno da imate, ali nema mnogo šta da se kaže. Imam trideset tri godine, išao sam na koledž i još mogu da govorim engleski ako prilike zahtevaju. Ni o mom poslu nema bogzna šta da se priča. Radio sam nekada kao istražitelj za gospodina Vajlda, okružnog tužioca. Njegov glavni istražitelj, čovek po imenu Berni Ols, pozvao me je i rekao da želite da me vidite. Nisam oženjen jer ne volim žene policajaca.“

„A pomalo ste i cinik“, nasmešio se starac. „Nije vam se sviđalo da radite za Vajlda?“

„Otpušten sam. Zbog neposlušnosti. Vrlo sam dobar u neposlušnosti, generale.“

„I ja sam uvek bio takav, gospodine. Drago mi je što to čujem. Šta znate o mojoj porodici?“

„Rečeno mi je da ste udovac i da imate dve mlade kćeri, obe lepe i obe neobuzdane. Jedna se udavala tri puta, poslednji put za bivšeg krijumčara alkohola koji je radio pod imenom Rasti Rigan. To je sve što sam čuo, generale.“

„Da li vam je išta od svega toga čudnovato?“

„Možda ovo o Rastiju Riganu. Ali ja sam se uvek lepo slagao s krijumčarima alkohola.“

Nasmešio se svojim bledim štedljivim osmehom. „Kao i ja, izgleda. Rasti mi je bio vrlo drag. Krupni kovrdžavi Irac iz Klonmela, tužnih očiju i osmeha širokog kao Bulevar

Vilšir. Prvi put kad sam ga video, pomislio sam da verovatno jeste ono što izgleda da jeste, pustolov koji se slučajno zaogrnuo u malo somota.“

„Sigurno vam je bio drag“, rekao sam. „Naučili ste žargon.“

Podvukao je beskrvne šake pod pokrivač. Ugasio sam cigaretu i ispio piće.

„Bio mi je dah života – dok je trajao. Provodio je čitave sate sa mnom, znojio se kao svinja, pio litre brendija i pričao mi priče iz irske revolucije. Bio je oficir Irske republikanske armije. Čak nije legalno ušao u Sjedinjene Države. To je bio smešan brak, naravno, i verovatno nije trajao ni pun mesec, kao brak. Govorim vam porodične tajne, gospodine Marlou.“

„I dalje su tajne“, rekao sam. „Šta je bilo s njim?“

Starac me mrtvo pogleda. „Otišao je, pre mesec dana. Iznenada, ne rekavši nikome ni reči. Nije se ni sa mnom oprostio. To me je malo povredilo, ali on je prošao tešku školu. Potražiće me ovih dana. U međuvremenu, ponovo me ucenjuju.“

„Ponovo?“, rekao sam.

Izvukao je ruke ispod ćebeta; držao je smeđi koverat. „Sažaljevaao bih svakoga ko bi pokušao da me ucenjuje dok je Rasti bio ovde. Mesec-dva pre nego što je došao – što znači pre devet ili deset meseci – platio sam čoveku po imenu Džo Brodi pet hiljada dolara da se okane moje mlađe kćeri Karmen.“

„Ah“, rekao sam.

Podigao je tanke sede obrve. „Šta to znači?“

„Ništa“, odgovorio sam.

I dalje je zurio u mene, upola namršten. Onda je rekao: „Uzmite ovaj koverat i ispitajte ga. I poslužite se brendijem.“

Uzeo sam koverat s njegovih kolena i ponovo seo. Obrišao sam dlanove i okrenuo koverat. Bio je adresiran na generala Gaja Sternvuda, Alta Brija Kresent 3765, Zapadni Holivud, Kalifornija. Adresa je bila ispisana mastilom, nagnutim štampanim tehničkim slovima. Koverat je bio rasečen po ivici. Otvorio sam ga i izvadio smeđu posetnicu i tri cedulje od krutog papira. Posetnica je bila tanka, sa zlatnim odštampanim tekstom: „Gospodin Artur Gvin Gajger.“ Nije bilo adrese. U levom donjem uglu pisalo je veoma sitnim slovima: „Retke knjige i luksuzna izdanja.“ Okrenuo sam kartu. Još tehničkih slova na poledini. „Dragi gospodine! Uprkos nemogućnosti da se zakonito naplate priložene potvrde, koje, iskreno rečeno, predstavljaju kockarske dugove, siguran sam da ćete ih rado uvažiti. S poštovanjem, A. G. Gajger.“

Pogledao sam cedulje od debele hartije. Bile su to dužničke izjave, ispunjene mastilom, s nekoliko datuma od prethodnog meseca, septembra. „Obećavam da ću na zahtev isplatiti Arturu Gvinu Gajgeru sumu od jedne hiljade dolara (\$1.000,00) bez kamate. Protivvrednost primljena. Karmen Sternvud.“

Tekst je bio napisan kretenskim rukopisom s mnogo debelih zavijutaka i kružićima umesto tačaka. Smučkao sam sebi još jedno piće, otpio gutljaj i spustio dokaz na kolica.

„Vaši zaključci?“, upitao je general.

„Još ih nema. Ko je taj Artur Gvin Gajger?“

„Nemam ni najbleđu predstavu.“

„Šta kaže Karmen?“

„Nisam je pitao. I ne nameravam. Ako je pitam, sisaće palac i izgledaće čedno.“

Rekao sam: „Sreo sam je u predvorju. I meni je to uradila. Onda je pokušala da mi sedne u krilo.“

Izraz lica nije mu se promenio. Sklopljene šake mirno su mu počivale na ivici ćebeta, a od vrućine, zbog koje sam se ja osećao kao bareni obrok iz Nove Engleske, on kao da se nije ni ugrejao.

„Moram li da budem učtiv?“, upitao sam ga. „Ili mogu da budem prirodan?“

„Nisam primetio da se naročito uzdržavate, gospodine Marlou.“

„Da li vaše kćeri luduju naokolo zajedno?“

„Mislim da ne. Mislim da svaka ide svojim, blago drugačijim putem u propast. Vivijen je razmažena, zahtevna, pametna i vrlo bezobzirna. Karmen je dete koje voli da čupa movama krila. Obe imaju morala koliko i ulična mačka. Kao i ja. Sternvudovi nikad nisu imali morala. Nastavite.“

„Dobro su obrazovane, pretpostavljam. Znaju šta rade.“

„Vivijen je išla u dobre škole snobovske vrste i na koledž. Karmen je pohađala nekoliko škola, svaka slobodnija od prethodne, i završila je tamo gde je i počela. Pretpostavljam da su obe gajile, i još uvek gaje, uobičajene poroke. Ako zvučim suviše zlokobno za oca, gospodine Marlou, to je zato što mi je linija života pretanka da je opteretim

i mrvicom viktorijanskog licemerja.“ Zabacio je glavu i zatvorio oči, a onda ih je naglo otvorio. „Ne moram ni da naglašavam da muškarac koji je postao otac tek u pedeset četvrtoj zaslužuje sve što ga zadesi.“

Otpio sam gutljaj i klimnuo glavom. Mršavo sivo grlo vidljivo mu je pulsiralo, ali tako sporo da se to jedva i moglo nazvati pulsom. Više nego polumrtav starac, a ipak odlučno veruje da može sve da podnese.

„Vaši zaključci?“, upitao je naglo.

„Ja bih mu platio.“

„Zašto?“

„To je pitanje malo novca nasuprot mnogo neprijatnosti. Iza svega toga sigurno ima nešto. Ali niko vam neće slomiti srce ako već nije slomljeno. A bilo bi potrebno vraški mnogo gadova i vraški mnogo vremena da vas oštete toliko da to uopšte opazite.“

„Ja imam ponos, gospodine“, rekao je ledeno.

„Neko s tim računa. Tako ih je najlakše izigrati. To ili policija. Gajger može da naplati ove obveznice ukoliko ne dokažete da su prevara. Umesto toga, on vam ih poklanja i priznaje da su kockarski dugovi, što bi vam bila odbrana čak i da ih je zadržao. Ako je lopuža, onda zna posao, a ako je pošten čovek koji malo pozajmljuje sa strane, onda treba da dobije svoj novac. Ko je taj Džo Brodi kome ste platili pet hiljada dolara?“

„Nekakav kockar. Jedva se sećam. Noris će znati. Moj batler.“

„Imaju li vaše kćeri svog novca, generale?“

„Vivijen ima, ali ne mnogo. Karmen po testamentu svoje majke još ne može da raspolaže novcem. Obema im dajem izdašno izdržavanje.“

Rekao sam: „Mogu da vam skinem ovog Gajgera s vrata, generale, ako to želite. Ko god i šta god da je. Možda će vas to stajati malo novca, pored onog što ćete platiti meni. I, naravno, to vas neće rešiti bede. Ne treba im se umiljavati. Već ste navedeni na njihovom spisku lepih imena.“

„Shvatam.“ Slegnuo je širokim koščatim ramenima ispod izbledeog crvenog kućnog mantila. „Malopre ste rekli da im platim. Sada kažete da mi to neće pomoći.“

„Mislio sam da bi bilo lakše i jeftinije otrpeti malo ceđenja. To je sve.“

„Bojim se da sam prilično nestrpljiv čovek, gospodine Marlou. Koliki je vaš honorar?“

„Dobijam dvadeset pet dolara dnevno i troškove – kad imam sreće.“

„Razumem. Zvuči razumno za posao uklanjanja zloćudnih izraslina ljudima s vrata. To je vrlo osetljiva operacija. To vam je jasno, nadam se. Obavićete operaciju uz najmanji mogući šok po pacijenta? Možda ih ima više, gospodine Marlou.“

Dovršio sam drugo piće i obrisao usne i lice. Vrućina nije nimalo popustila od brendija u meni. General je treptao u mene i čupkao ivicu ćebeta.

„Mogu li da se nagodim s tim tipom ako ocenim da je makar izdaleka pošten?“

„Da. Stvar je sada u vašim rukama. Ja ništa ne radim napola.“

„Naći ću ga“, rekao sam. „Misliće da se most srušio na njega.“

„Siguran sam da hoćete. A sada moram da vas ostavim. Umoran sam.“ Pružio je ruku i dodirnuo zvonce na naslonu za ruke. Žica je bila utaknuta u crni kabl koji je vijugao uz duboke tamnozelenе sanduke u kojima su bujale i trulile orhideje. Zatvorio je oči, otvorio ih na trenutak da me pogleda i naslonio se na jastuke. Kapci su se ponovo spustili i više nije obraćao pažnju na mene.

Ustao sam, uzeo sako s naslona vlažne pletene stolice, krenuo među orhideje, otvorio dvojа vrata i stajao neko vreme na oštrom oktobarskom vazduhu udišući kiseonik. Vozača više nije bilo ispred garaže. Batler je dolazio crvenom stazom lakim gipkim koracima, leđa pravih kao daska za peglanje. Obukao sam sako i gledao ga kako prilazi.

Stao je na pola metra od mene i ozbiljno rekao: „Gospođa Rigan bi želela da vas vidi pre nego što odete, gospodine. Što se tiče novca, general mi je naložio da vam napišem ček na bilo koju sumu koju smatrate potrebnom.“

„Kako vam je naložio?“

Malo se zbunio, a onda se nasmešio. „Ah, razumem, gospodine. Vi ste, naravno, detektiv. Načinom na koji je zazvonio.“

„Vi mu pišete čekove?“

„Uživam tu povlasticu.“

„To će vas spasti siromaškog groba. Neću novac sada, hvala. Zašto gospođa Rigan želi da me vidi?“

Mirno me je pogledao plavim očima. „Pogrešno je shvatila svrhu vaše posete, gospodine.“

„Ko joj je rekao bilo šta o mojoj poseti?“

„Njeni prozori gledaju na staklenik. Videla vas je kako ulazite. Morao sam da joj kažem ko ste.“

„Ne sviđa mi se to“, rekao sam.

Plave oči su se zaledile. „Pokušavate da mi kažete šta su mi dužnosti, gospodine?“

„Ne, ali se silno zabavljam pokušavajući da otkrijem koje su vam dužnosti.“

Jedno vreme zurili smo jedan u drugog. Ošinuo me je besnim plavim pogledom i okrenuo se.

3

Soba je bila prevelika, tavanica previsoka, vrata takođe, a beli tepih što se pružao od zida do zida izgledao je kao pokrivač novog snega na jezeru Arouhed. Na sve strane bilo je ogledala od poda do tavanice i kristalnih đinđuva. Nameštaj boje slonovače bio je hromiran, a ogromne zavese iste boje padale su na pod metar od prozora. Slonovača je zbog belog delovala prljavo, a belo je zbog slonovače izgledalo beskrvno. Prozori su zurili u tamna podnožja brdâ. Uskoro će pasti kiša. Pritisak se već osećao u vazduhu.

Seo sam na ivicu duboke meke fotelje i pogledao gospođu Rigan. Bila je vredna pogleda. Bila je nevolja. Ležala je na modernističkoj sofi, bez obuće, pa sam zurio u njene noge obavijene najprozirnijim mogućim svilenim čarapama. Videle su se do kolena, a jedna i mnogo dalje. Kolena su joj bila punačka, ne koščata i oštra. Listovi su joj bili lepi, gležnjevi dugi, vitki, obrisa dovoljno melodičnog za simfonijsku poemu. Bila je visoka, vitka i delovala je snažno. Glavu je oslonila na satenski jastuk boje slonovače.

Kosa joj je bila crna, živahna i podeljena na sredini, a imala je vatrene crne oči s portreta u predvorju. Imala je dobra usta i dobru bradu. Usne su joj bile mrgodno opuštene, a donja punačka. Držala je piće. Otpila je gutljaj i pogledala me hladno i spokojno preko ruba čaše.

„Znači, vi ste privatni detektiv“, rekla je. „Nisam verovala da oni zaista postoje, osim u knjigama. Ili su makar masni čovečuljci što njuškaju po hotelima.“

U ovome nije bilo ničega za mene, pa sam oćutao. Spustila je čašu na ravni naslon za ruke, blesnula smaragdnom i dodirnula kosu. Rekla je polako: „Kako vam se dopao tata?“

„Dopao mi se“, odgovorio sam.

„Njemu se dopadao Rasti. Pretpostavljam da znate ko je Rasti?“

„Aha.“

„Rasti je umeo da bude prizeman i prost, ali bio je veoma stvaran. I silno je zabavljao tatu. Rasti nije trebalo onako da ode. Tati je vrlo teško zbog toga, mada to neće da prizna. Ili je priznao?“

„Spomenuo je nešto.“

„Niste baš pričljivi, gospodine Marlou, zar ne? Ali tata želi da ga nađete, je li tako?“

Ućtivo sam zurio u nju. „Da i ne“, odgovorio sam posle trenutak-dva.

„To i nije neki odgovor. Mislite li da možete da ga nađete?“

„Nisam rekao da ću pokušati. Zašto ne probate s Ode-ljenjem za nestale osobe? Oni imaju organizaciju. To nije posao za jednog čoveka.“

„Oh, tata neće ni da čuje da se policija uvlači u to.“ Ponovo me je uglađeno pogledala preko čaše, ispraznila je i pozvonila. U sobu je na sporedna vrata ušla služavka. Bila je to sredovečna žena dugog blagog žutog lica, dugog nosa, bez brade, s krupnim vlažnim očima. Izgledala je kao krotak stari konj kog su posle duge službe poslali na pašnjake. Gospođa Rigan mahнула je praznom čašom, a služavka joj je smešala piće, pružila joj ga i izašla, bez reći, ne pogledavši me nijednom.

Kada su se vrata zatvorila, gospođa Rigan je rekla: „Pa, kako mislite to da izvedete?“

„Kako i kada je nestao?“

„Tata vam nije rekao?“

Iskezio sam joj se, glave spuštene u stranu. Porumenela je. Vatrene crne oči su poludele. „Ne vidim zašto ste toliko tajanstveni“, rekla je. „I ne dopada mi se vaše ponašanje.“

„Ni ja ne ludujem za vašim“, rekao sam. „Nisam tražio da vas vidim, vi ste poslali po mene. Ne smeta mi što me gledate s visine, niti što ručate iz boce skoča. Ne smeta mi što mi pokazujete noge. To su sjajne noge i vrlo mi je drago što sam ih upoznao. Ne smeta mi ni što vam se ne sviđa moje ponašanje. Vrlo je rđavo. Plačem nad njim za dugih zimskih noći. Ali ne traćite vreme pokušavajući da me unakrsno ispitujete.“

Tresnula je čašu na naslon tako jako da je piće pljusnulo po jastuku boje slonovaće. Spustila je noge na pod i ustala, iskričavih očiju i raširenih nozdrva. Otvorila je usta i njeni sjajni zubi besno su zurili u mene. Zglavci na šakama su joj pobeleli.